

॥ गीता पढ़ें, पढ़ायें, जीवन में लायें ॥

श्रीमद्भगवद्गीता विवेचन सारांशम्

अध्यायम् 12: भक्ति योगम्

1/2 (श्लोकम् 1-10), शनिवार, 25 नवंबर 2023

विवेचकलु: गीताविशारद डा. संजय मालाणी गारु

YouTube लिंक: <https://youtu.be/SeGVxUI895U>

भक्ति योग वैशिष्ठ्यं भगवच्चिंतन

प्रारंपरिक दीप्तिपूज्यलन, सनातन सांप्रदाय गुरुवंदनते उं नाटे 12 वर्षायाम ये देवताएँ भाग विवेचन श्री संजय जी मालाणी गारु अरंभं चेसारु. उं विवेचन विनायनिक अनेक मुंदि उपस्थितिलैनारु. 12व अध्यायं गीताप्रैमिकलु नेरुकुने देवताएँ अध्यायं. चाल संवत्सराल पाटु उं विवेचनसत्रालु आप्त लैन लो पूज्य गुरुदेवलु गीताविशारद गीता जी महाराज गारु वारिप्रैय शिष्यलते नदिपिंपचेसेवारु. कोर्ने कालंलो अंदरु घोन अरेस्ते कदा. आसमयं नुंदी अध्यायलनु अन लैन लो गीता नेरु विधानं देवतालैनदि, अदेविधानगा विवेचन सत्रालुकाडा अरंभं अय्यनाय. दरिदापुगा 8 लक्ष्मपुंदि श्रद्धालुपुलु गीता पारायणं शास्त्र गीता एला चेयालो अलाचेयटानिकि कंकणं कट्टुकुनी मुंदुकु नागुत्तुनारु. घोर्हन 5 गंठलकुप्रारंभमय्ये तरगतलु रात्रि 2गंठलकु चिपरि तरगतिते मुगुस्ताय. केवल 3 गंठलु मात्रं तरगतलु जरगतु. (मन त्रिरुपति वेंकनु दर्शनंला) 13 भाष्टललो उं कार्यक्रमं जरुगुत्तेंदि.

भगवंतुदु अनेकरकमुलैन मार्गमलु "आवल" चेरटानिकि निर्देशिंचारु. भवनागरानी एला दाटे मनं, मनमेमिटो तेलुसुकोगलमु? योग मार्गंलोपयनिंचि आ परमात्मनु एला तेलुसुकोगलमु? उकरु गंगा त्रिरंलो निलबडितन मित्रुनि तनु गंगनु दाटाली, दानिकि मार्गमेमिटनि चैलिफ्ने लो प्रशिन्नादु. तनु एक्कुद उन्नुदि सरिगा तेलियचेयदु. सर्वे न समाचारं लेने ए मित्रुत्तेना एंचेयगलदु? भगवानुदु गीता लो 18 योगालु तेलियचेशारु. अर्हनविप्रादयोगं, नांश्य योगं, ज्ञान योगं अलागे 12व अध्यायं भक्ति योगं. नि उनिकि एक्कुदुनानागनी, श्रद्ध उंचै तेलिकगा उं नागरानी उंदे मार्गालुतेलियचेशारु. अर्हनुनिकि अनेक संदेहलु उत्तुनुू अवृत्तुन्टाय. भगवानुलु निवृत्तिचेयनि संदेहां अंठु उंचैदु. भगवानुल वाणिनुंडिवेलुवडिन उं गीता ज्ञानं मानवजातिकि वारु चेसिन मवेशापकारं. गीता उक्तेग्रंथं प्रपंचंलो तनकु जयंति जरिपिंचकुने एक्क ग्रंथं! संजय गारु वारि अनुभवं चेपुत्तु. तनु 48 एट नामेज्ज वर्ध गीतनु कंठस्तुं चेस्ताननि माटयिचिन्नट्टु, तनकु पूर्वि 2 संवत्सराल कालं कंठस्तुं चेयटानिकि पट्टिनट्टु चेपुत्तु, उक्तावारि वारि अबायि वच्चि कंठस्तुं चेयवलसिन अवसरंविमिट? गुरुलो चास्ते मीकु अर्द्ध सप्ताह व्याख्यानं दीरुकुतुंदि गदा अनुप्पुगुदु, वारि समाधानं चाढूंदि. बाबु नुव्वे रोज्जा पालु तागुत्तावुकदा? अवृनु अनि पीलवादु जवाबीचाय. इते मी अमृदानिलो पंचदार वेसिभागा कलिपि इन्द्रियांदिकदा! पीलवादु: अवृनंदि. उक्तेष पंचदार वेसि कलपकपोते नीकु पालु त्रीयगा उंचैदाय? पीलवादु: एलावृन्दायंदि, उंचैदु. इदि कुडा अंते. गीता परनंलो त्रीयदनं, दानी निरंतरं

మధ్యస్తుంచే ఆధికంగా ఎరుకలోకి వస్తుంది, అని పిల్ల వానికి బోధ చేశారట. భగవధీత ఎంత గొప్పగ్రంథం అంచే అది జీవితంలో శ్రద్ధాఖువుకు పని ఎలా చేయాలో బోధిస్తుంది. గొప్ప మానేజ్మెంట్ విధానాన్ని నేరే పుస్తకం. శాంతిని, ఆనందాన్ని నిరంతరం మనసుకుకలిగేలా చేస్తుంది. దీనివలన ఉన్న శారీరిక బాధలు తీరటమేకాదు, వేరే రకములైనబాధలను శరీరంలోనికి రాసీయదు. ప్రష్న మానేజ్మెంట్ కు ఈ పుస్తకం ఒక ఔషధం.

సర్వోపనిషదోగ్వోద్గోపాలనందనః |

పార్శ్వ వత్సః సుధీరోక్తా దుర్గం గీతామృతం మహత్ ||

అన్ని ఉపనిషత్తులు గొప్పలైతే, గోపాలకుడు శ్రీ కృష్ణులవారు. లేగ దూడ అర్ఘునుడు. గీతామృతమనే పిదికినపాలు తాగేవారు పరిశుద్ధమైన ఆత్మ కలిగినమానవులు.

12.1

అర్ఘున ఉచాచ
ఎవం(మ్) సతతయుక్తా యే,భక్తాస్తావం(మ్) పర్యపాసతే|
యేచాప్యక్షరమవ్యక్తం(న్),తేషాం(జ్)కే యోగవిత్తమాః॥1॥

అర్ఘునుడు పలికెను: ఓ కృష్ణ! అనన్యభక్తితో పూర్వోక్తరీతిగా నిరంతరము నిన్నె భజించుచు, ధ్యానించుచు పరమేశ్వరుడవైన నీ సగుణరూపమును ఆరాధించువారును, కేవలము అష్టరుడవగు సచ్చిదానంద ఘననిరాకార పరబ్రహ్మవైన నిన్ను అత్యంత భక్తిభావముతో సేవించువారును కలరు. ఈ రెండువిధములైన ఉపాసకులలో అత్యుత్తమ యోగ విదులెవరు?

12.1

అర్ఘునుడు భగవంతుని ప్రశ్నిస్తున్నాడు, వేం భగవన్! వేరు చింతనలు వదలి సదాపరమేశ్వరులైన మీకు ఒక రూపమైసగి నిరంతరం రూప ధ్యానములో మగ్నులయేవారా లేక అష్టర పరబ్రహ్మమని, నిరాకారుడవనీ మిమ్మె అత్యంత భక్తిభావంతో ధ్యానించేవారా, ఎవరు శ్రేష్ఠులు? వీరిలో అత్యుత్తమ యోగులెవరు?

12.2

శ్రీ భగవానువాచ
మయ్యావేశ్వ మనో యే మాం(న్), నిత్యయుక్తా ఉపాసతే|
శ్రద్ధయా పరయోపేతాః(న్), తే మే యుక్తతమా మతాః॥2॥

శ్రీ భగవానుడు ఇట్లనెను - పరమేశ్వరుడవైన నాయందే ఏకాగ్రచిత్తులై, నిరంతరము నా భజన ధ్యానాదులయందే నిమగ్నులై, అత్యంత శ్రద్ధాభక్తులతో సగుణరూపమున నన్ను ఆరాధించు భక్తులే యోగులలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠులు - అని నా అభిప్రాయము.

12.2

ఈ అర్ఘునుని ప్రశ్నకు భవానుడు అప్యయత్వసిద్ధమైన జవాబు ఇస్తున్నారు. సగుణఉపాసన చేసే యోగులను శ్రేష్ఠులంటాను అని. దానితో పాటు కొన్ని నియమాలుకూడా తెలిపారు. భగవానులు అంటున్నారు, అర్ఘునా! నాయందే మనసును లగ్గం చేసి ఏకాగ్రచిత్తులై నాభజన కీర్తనలో నిమగ్నులై ఎనలేని శ్రద్ధా భక్తులతో నన్నారాధించే భక్తులే శ్రేష్ఠులని నా అభిప్రాయము. అమ్మావర్ధకు వెళ్ళి నీ కుమారులలో ఒకరిని నాతో పంపించు అని అడిగితే ఆమె సమాధానం ఎలావుంటుందో ఆలోచించండి. పెద్దవానిని తీసుకువెళ్ళు, వీడుపసివాడు అని

ఆంటుంది. అందుకని అమ్మి ప్రేమ పెద్దవానిపై లేదనా? కాదు, ఈపసికూన నా పై ఆధారపడి జీవిస్తున్నాడు. వాడికి సదా నా రక్షణ అవసరం. అన్నపానాదుల విషయంలో ప్రతిచోటా నా ప్రమేయంకావాలి అని ఆమె చిన్నవానినివదలదు. వాడు ఏడిస్తే తనకు తెలుస్తుంది ఎందుకు ఏడుస్తున్నాడో. తనమీదనిర్ఘరమైన వానిని అమ్మి ఏలా విడవగలదు? ఆత్మనిర్ఘరుడైన పెద్దవానినిపంపటానికి ఆలోచించదు. ఇదే భగవానుల తీరుకూడా! పైన చెప్పిన విషయాలు భగవానులు తరువాతి శ్లోకంలో విశదపరుస్తున్నారు.

12.3

**యే తప్స్ఖరమనిర్దేశ్యమ్, అవ్యక్తం(మ్) పర్యపాసతే।
సర్వత్రగమచిన్యం(జ్ఞ)చ, కూటస్తమచలం(న్) ద్రుష్టమ్॥3॥**

కాని ఏ పురుషులు అనిర్ఘచనీయమైన స్వరూపముగలవాడును, నిరాకారుడును, సర్వవ్యాపిమైనవాడును, మనసును బుద్ధికి గోచరము గానివాడును, సర్వదా ఒకే స్నేతిలో ఉండువాడును, నిశ్చలుడును, నిత్యుడును, శాశ్వతుడైన సచ్చిదానందఫునబ్రహ్మాను ఏకీభావముతో ఉపాసింతురో...

12.4

**సన్నియమేయైన్నియగ్రామం(మ్), సర్వత్ర సమబుద్ధయః।
తే ప్రాపుషవన్తి మామేవ, సర్వభూతహితే రత్నః॥4॥**

(ఏ పురుషులు) ఇంద్రియ సముదాయమును పూర్తిగా వశపఱచుకొని, అన్నిటియందును సమభావముగలవారై, సకల ప్రాణులకును హితముచేయగోరువారుగా ఉంటారో, వారు (యోగులు) నన్నె పొందుదురు.

12.3,4

భగవానులు అంటున్నారు ఎవరైతే ఇంద్రియ సముదాయాన్ని చక్కగా తమ వశంలోపుంచుకుంటారో, సర్వ ప్రాణుల హితంలో అనురక్తికలిగిపుంటారో, సర్వ ప్రాణులయేడ సమబుద్ధి కలిగిపుంటారో, నిర్ధణ నిరాకార సర్వవ్యాపక, నిశ్చల, అక్షయ పరమాత్మను ఉపాసిస్తారో, వారు సర్వత్రా నన్నె పొందుతారు అని! సకార రూపపరమాత్మను ఆరాధించేవారే కాదు, నిర్వికార రూపమైన పరమాత్మను ఆరాధించేవారు కుడా నాకు ప్రియులే, అని భగవానులు తెలియచేస్తున్నారు. భగవంతుడే మనకు తల్లి, తండ్రి. ఇరువురు పిల్లలూ నాకు ప్రియులే అనిఅంటున్నారు. భగవానునికి ప్రియులవటానికి శ్రద్ధావంతులవటం ముఖ్యమైన యోగ్యత. "శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానమ్" నమ్మినవారు తెలుకొనగలరు. నమ్మకానికి ముందు తెలియాలంచే తెలుసుకోలేం. మనం ఎక్కుడ ఉన్నామో తెలుసుకుంచే వెళ్ళవలసిన సరైన దిశకు నిర్దేశం దీరుకుతుంది. సద్గుణ సారాకారునైనా నిర్ధణ నిరాకారునైనా పొందాలంచే మనం ఎక్కుడున్నాం, ఏం కోరుకుంటున్నాం తెలియాలిగదా, మార్గ నిర్దేశానికి! ఏ మార్గంలో వెళ్ళినా సగుణ సాకారమైనా లేకనిర్ధణ నిరాకారమైనా రెండు మార్గాలూ చివరికి పరమాత్మ వద్దకే చేరుపుతాయి.

12.5

**క్లోశోందికతరస్తపామ్, అవ్యక్తాస్కచేతసామ్।
అవ్యక్తా హి గతిర్థఃఖం(న్), దేహవదిష్టరవాప్యతే॥5॥**

కాని సచ్చిదానందఫున నిరాకార పరబ్రహ్మమునందు ఆసక్తచిత్తులైనవారు తత్త్వాప్తికై చేయు సాధన మిక్కెలి శ్రమతోగూడినది. ఏలనన దేహభిమానులకు అవ్యక్తపరబ్రహ్మ ప్రాప్తి కష్టసాధ్యమే.

మన సనాతన సంస్కృతి మనలకు గోవులను పూజించటం, నదీజలాల పవిత్రతనెరిగి పూజించటం, గిరి ప్రదక్షిణాలు, గిరిపూజలు, వృక్షాలను పూజించటం, సర్పాలను పూజించటం, గురువులను పూజించటం, భవంతుడు సర్వ వ్యాపిత్తాన్ని, ఫౌవర జంగమ జగత్తు అంతా పరమాత్మ వ్యాపితమని ఎరిగి ప్రతి వస్తువులో పరమాత్మను చూపించటం నేరింది. సైరమైన రూప ఉపాసన చేసినా, అవ్యక్తమైనపరమాత్మను కూడా మన సంప్రదాయంలో పూజించటం ఉన్నది. అవ్యక్తమైన పరమాత్మను ఉపాసించటానికి ఆసక్తులైన భక్తులకు, పరమాత్మాప్రాప్తి అధిక కష్టతరమైన కార్యమని భగవాన్ తెలియచేస్తున్నారు. దేహభిమానం కలవారికి అంటే మానవ శరీరం పొందినతరువాత ప్రతివారికి తమ తమ శరీరం మీద తెలియని వ్యామోహం కలుగుతుంది. ఆ శరీరానికి అందం కలిగించటం, దానిచేత ప్రియమైన పదార్థాలు తెనిపించటం, చక్కని దుస్తులకోసం వెదికి దానికి కట్టబెట్టటం, అది దారుధ్వంగా ఉండటానికి దానిచేత వ్యాయమం చేయించటం, ఇదే కాక దానికి ప్రియమైన దృశ్యాలు చూపించటం ఒకచేమిటి, అనేక రకాలైన వ్యామోహలతో అభిమానాలతో శరీరాన్ని నింపుతాము . మన ఈ అభిమానమే భగవంతుని కూడా మనలాటి మార్టిగా చూచుకోవటంలో ఆనందం పొందుతుంది. కాని ఈదేహభిమానం నుండి బయటకు వచ్చి అవ్యక్త పరామాత్మని చింతన చేయటం చాల కలినతరమని భగవానులు తెలియచేస్తున్నారు. పరమాత్మ మందిరానికి వెళ్ళి నీవే తప్ప ఇతః పరంబెరుగ అని మనస్సుతో ప్రార్థిస్తే పిల్లవాడిని తండ్రి కాచినట్లు తనే భారం వహిస్తాడు.

అబ సౌప దియా ఇస జీవన కా, సబ భార తుమహారే హాథో మెం।

హై జీత తుమహారే హాథో మెం, ఔర హార తుమహారే హాథో మెం॥

మేరా నిశ్శయ బస ఎక యహి, ఎక బార తుమహే పా జాఊ మెం।

అర్పణ కరద్దు దునియా భర కా సబ ప్యార తుమహారే హాథో మెం॥

జో జగ మెం రహ్యు తో ఎసె రహ్యు, జ్యో జల మెం కమల కా ఫూల రహే।

మేరె సబ గుణ దోష సమర్పిత హాం, కరతార తుమహారే హాథో మెం॥

అర్షునుడు కూడా తన పగ్గాలను భగవంతుని చేతులో నుంచి "శిష్యైస్తేహం(మ్) శాధిమాం(న్) త్వాయం(మ్) ప్రపన్హం" అని నాకు శ్రేయమైన మార్ధం నీవే చూపించాలని రెండవ అధ్యాయంలో కోరతాడు. మొదటి అధ్యాయంలో అర్షునుడు తన గొంతంతా ఎండిపోతోంది, శరీరం దహించుకుపోతోంది, వణుకుతున్నది, చేతిలో గాండీవం జారిపోతున్నది, నా అవశ్యను చెప్పలేకుండా ఉన్నాను, మతి భ్రమించిపోతోందని వాపోతాడు. శ్రీ కృష్ణునిపై భారమంతా వేసి తనకు దారి చూపించు నీవే నా భగవంతుడవని తరువాతి అధ్యాయంలో అడుగుతాడు. ఆ జగన్నామాన విగ్రహమే తన బాధ్యత తీసుకుంటుందని, తన అహంకారమంతా తేలగించుకుని కాళ్ళపై పదతాడు. వారి చేతులో పగ్గాలిచిన తరువాత అర్షునునే కాక పూర్తి మానవాళినంతను ఉద్ధరించటానికి గీతా దివ్య సందేశం భగవానులు ఇచ్చారు.

**యే తు సర్వాణి కర్మాణి, మయి సన్మయస్య మత్పరాః
అనన్యేనైవ యోగేన, మాం(న్) ధ్యాయన్త ఉపాసత్తే॥6॥**

కాని మత్పరాయణులైన ఏ భక్తులు కర్మలన్నింటిని నాయందే ఆర్పించి, సగుణపరమేశ్వరరూపమునే అనన్యభక్తియోగముతో సతతము చింతన చేయుచు భజించుచుందురో.....

తేషామహం(మ్) సముద్రర్తా, మృత్యుసంసారసాగరాత్తీ | భవామి నచిరాత్మార్ప, మయ్యవేశితచేతనామ్||7||

ఒ అర్థనా నాయందే లగ్నమనస్కలైన అట్టి పరమభక్తులను నేను శీఘ్రముగనే మృత్యురూపసంసారసాగరము నుండి ఉధరించెదను.

12.6.7

అర్థనా నన్నె పరమగతిగా భావించి, వారు చేసే కర్కుల ఫలాలు నాకే సమర్పించి, అన్యమైన తలపులు లేకుండా నాయందే ధ్యాస నిలిపిన యోగాత్మిలైన భక్తులను నేను శీఘ్రమగా ఈ భవ సాగరాన్నంచి దాచేస్తాను, అని భగవంతులు తెలియజేశారు.

ఒక భక్తునికి పరమాత్మ కలలో కనిపిస్తాడు. కనుపించి అతనికి అతని జీవితంలో జరిగిన మటలన్నీ చూపిస్తాడు. ఆ భక్తునికి ప్రతి ఘటనలోను రెండు జతల పదచిహ్నాలు కనిపిస్తాయి. పరమాత్మాడంటాడు. నీవు నా భక్తుడవు, నీ జీవితంలోజరిగిన ఘటనలన్నిటిలో నెను నీకు తేడున్నాను అని. భక్తునికి కష్టసమయం వచ్చి అతడు అనేకమైన కష్టాలు అనుభవించిన తరుణంలో భక్తునికి కేవలం ఒకే జత పదచిహ్నాలు కనిపిస్తాయి. ఏమిటి దేవా ! ఈ కష్టకాలంలో మీరు నాతో లేరా? అని ఆశ్చర్యంగా ప్రశ్నిస్తాడు. దానికి దేవుడు నవ్యతూ సమాధానం ఇస్తాడు, ఆపద చిహ్నాలు నావి అని. భక్తుడంటాడు మరి నేనెక్కడకు పోయాను అని అయోమయంగా. దానికి భవానులంటారు, నిన్ను నా భుజంపై తీసుకుని నేను నిన్ను ఆకంటక ప్రాయమైన మార్గం నుండి దాటించాను అని. "తేషామహం సముద్రర్తా మృత్యు సంసార సాగరాత్తీ" అని వచించారు కదా, భక్తుని విషయంలో.

12.8

మయ్యేవ మన ఆధత్పన్వ, మయి బుద్ధిం(న్) నివేశయ| నివసిష్యసి మయ్యేవ, అత ఊర్వం(న్) న సంశయః||8||

నాయందే మనస్సు నిలుపుము. నాయందే బుద్ధిని లగ్నముజేయుము. విమ్మట నాయందే స్థిరముగా నుందువు. ఇందు ఏ మాత్రమూ సందేహమనకు తావులేదు.

12.8

కాని అలా దాటించటానికి కావలసిన ప్రాత్తత గురించి భగవానులు తెలియజేస్తునారు.

తల్లి నిద్రిస్తున్నప్పుడు పిడుగుల చప్పుడుకు కూడా లేవదు, కాని పక్కన పడుకున్న బిట్టడు కొంచం పక్కకు తిరిగి వాడి చిట్టికినవేలు కొస తాకితే చిటుక్కున లేచిచూస్తుంది. తను వాడు తిఱిపిన పక్కలో నిద్రించినా, వాడికిమాత్రం వెచ్చని బిట్టువేసే పడుకో బెడుతుంది. అదే విధంగా, భగవాన్ అంటున్నారు. ఎవరైతే మనసా వాచా కర్మణా నన్నె తలుస్తారో వారు నాయందే స్థిరంగా నివసిస్తారు, అందులో ఏమాత్రంకూడా సందేహం లేదు అని. మనసు భగవంతుని నమ్మితుంది, కాని బ్రహ్మ పట్టించేది బుద్ధి. అనేక మైన కూడని సందేహాలు కలుగ చేస్తుంది. నమ్మాదు ఒక పట్టాన. కృష్ణుని పూజించాను, ఫలితం ఇంతవరకు కలుగలేదు. ఇప్పుడు ఆంజనేయుని పూజిస్తాను ఫలితం కలిగిందని వాడు చెప్పాడు, అని ఈవిధంగా స్థిరత లేక ఇటూ ఆటూ తిప్పి ఎటూకానివాడిగా చేస్తుందీ బుద్ధిలేని బుద్ధి. మనస్సు బుద్ధి ఒకటిగా అర్పితమైననాడు పరుగెత్తుకుంటూ వస్తాడు భగవానుడు, మకరి నుండి కరిని రక్షించటానికి వచ్చినట్లు. సంజయ్ భయ్య స్వానుభవం చెపుతున్నారు. ఒకసారి రాజస్తాన్ లోని చురా జిల్లా లో సర్ధార్ పహార్ అనే ఒక చిన్న గ్రామానికి వెళ్ళాడంజరిగింది. అక్కడ రాం శరణ్ దాన్ మహరాజ్ అనే మహానీయుని కలిశాము. వారు తమ గురువులు స్వామీ శరణానద్ జీ మహరాజ్ గురించి చెప్పారు. శరణానద్ జీ మహరాజ్ పుట్టు గుడ్డివారు. కాని వారి ప్రభూ చక్కనిలు తెరుచుకున్నాయి. వారు ప్రతి దినం తమ శిమ్యలతో కలసి సాయం సమయంలో నడుస్తూ ఉండేవారు. తమధోరణిలో ఏదో భాషిస్తూ, భాషించుకుంటూ ఉండేవారు. ఒకరోజు జరిగిన ఘటన. శిమ్యలతో కలసి ఒక చెట్టుకింద కూర్చున్నారు. అక్కడే పడున్న రాయిని ఒకదాన్ని తీసుకుని దాన్ని రెండు చేతులతో బాగా రుద్ధటం మొదలుపెట్టారు. రుద్ధతూ రుద్ధతా ఏదో మాట్టాడారు, తన సాధారణ ధోరణిలో.

కొంతనేపైన తరువాత ఆ రాతిలో నువ్వు ఇక్కడే ఉండు రేపు మళ్ళీ వస్తానని చెప్పి లేచి ఆశ్రమానికి బయలుదేరి వెళ్ళారు. మరునాడు కూడా శిష్యులతో కలసి అదే చోటుకు వెళ్ళి ఆశ్వర్యంగా మళ్ళా అదే రాతిని చేతులోకి తీసుకుని, చూడు నేను చెప్పా కదా మళ్ళావస్తానని, వచ్చాను. అని ఆరాతిని చేతులోకి తీసుకుని కొంతనేపు కూర్చున్న తరువాత ఆ రాతిని అక్కడే ఉంచి, మళ్ళా రేపొస్తానని చెప్పి లేచి శిష్యులతో కలసి ఆశ్రమానికి బయలుదేరారు. వారి శిష్యులలో ఒకనికి కొంచం ఆశ్వర్యం అనిపిస్తుంది. గురువును పూర్తిగా నమ్మడు. కొంచం పక్కించిన బుద్ధి. అతను అందరి వెనక ఉండి, ఆ రాయిని చేతులోకి తీసుకుని, కొంతదూరంలో ఉన్న మరో చెట్టుకిందకు గిరాచేస్తాడు. మరునాడు కూడా స్వామి శరణానంద్ జీ తన శిష్యులతో కలసి బయలుదేరి మునుపువెళ్ళిన ప్రదేశం వైపే బయలుదేరతారు. కాని ఆ పెడబుద్ధి శిష్యుడు వారికంచే ముందు నడుస్తూ ఏమి జరగబోతుందా అని ఉత్సుకతతో గమనిస్తుంటాడు. నడుస్తూనడుస్తూ శరణానంద్ జీ మార్గం మళ్ళించి ఆ రాయి ఎక్కడతే ఉన్నదో అక్కడికి వెళ్ళి, ఆ రాయిని చేతులోకి తీసుకుని ఏమిటో ప్రదేశం మారింది, ఏమైయింది అని తన ధోరణిలో మాట్లాడుతుంటారు. అప్పుడు ఆ బుద్ధితక్కువ శిష్యునికి జ్ఞానోదయమై, స్వామి వారి పాదాలమీద పడతాడు. తరువాత వారిని ప్రశ్నిస్తాడు స్వామీ! మీరు ఆరాయి ఇక్కడ ఉన్నదని ఎలా గ్రహించగలిగారు? నాకు తెలిసింది చూపులేనివారు తమ అడుగులను లెక్కించి వేస్తారు, దాన్ని బట్టి కుడి, గాని ఎడమ గాని తిరుగుతారని. కాని మీరు ఇక్కగ ఆగి ఆ రాయిని తీసిన వైనం నా మన్మష్మానికి అందటంలేదని అంటాడు. దానికి స్వామీజీ తెలుపుతారు, ఆ రాతిలోని చైతన్యాన్ని జాగ్రత్తం చేశాను. నేను ఇక్కడనుండి వెడుతున్నపుడు ఆ చైతన్యమే నన్నుపిలిచిందని! పాండు రంగ విఠలుని దర్శనానికి లక్షలలో జనులు పాదచారులై, నడుచి ఆపాఢ శుద్ధవీకారశికి అక్కడ చేరి విఠలుని, రుక్మిణీ దేవినీ సందర్భించి తిరిగి వెడతారు. ఆ శిలలోని మహాత్మ్యం ఏమిటో భక్తుల్ని తనవైపు ఆకర్షించుకొనే మహాత్మ ఏమిటో! కేవలం శ్రద్ధ. శ్రద్ధ ఉంచే ఆయనే కదిలిస్తారు. అని వివరించారు.

మాతా శబరి కథ మన అందరికీ తెలిసినదే. మతంగ బుమి ఆమె గురువులు. వారికి ఆఖరి గడియలు ఆసన్నమైనపుడు శిష్యులందరి ప్రశ్నలకు ఉత్తరమిస్తూ చివరికి శబరితో అంటారు. అమ్మా! నీకేమన్న అడగాలంచే అడుగు, తరువాత అడగలేదు గురువులనని నీకు అనిపించకూడదని. దానికి శబరి ఆలోచించి, గురుదేవ నేనుభగవానుని చూడగలనా అని ప్రశ్నిస్తుంది. దానికి మతంగ మహాముని అంటారు. అమ్మా! నువ్వు ఎక్కడికీ వెళ్ళవలసిన పనిలేదు, శ్రీ రాములవారు నిన్ను చూడటానికి స్వయంగా విచేస్తారు. ప్రతీక్ష చేయమని చెప్పతారు. కొంత కాలానికి వారు సమాధి తీసుకుంటారు. ఆమె ఒక్కతే ఆశ్రమంలో ఏగులుతుంది. ప్రతి రోజూ రాముల వారు వస్తారని ఎదురు చూస్తూ వారికి సపర్యలలో లోటు రాకూడని, అన్ని ఆలోచించి అమరుస్తూ, రాములవారోస్తే వారి పాదాలకు అక్కడవున్న ముఖ్యా తగలకూడదని ఆశ్రమం చుట్టూ ఉన్న మార్గాలన్ను శుభ్రం చేస్తూ, తన కాలం గడిపేది. ఈ ప్రతీక్షలో రోజులు వారాలయ్యాయి, వారాలు నెలలుగా, నెలలు సంవత్సరాలుగా మారాయి. బాలిక వృద్ధురాలైంది. కాని ఎదురు చూడటం మానలేదు, తన రోజువారి కార్యక్రమం మానలేదు. గురు వచనాలు సత్యాలై తీరుతాయని దృఢమైన నమ్మకం. ఆ శుభ ఘడియ రానే వచ్చింది. శబరి మాత ఆనందానికి అవుధులు లేవు. తన ఆనందాశుపులతో స్వామివారి పాదాలభీషికించింది. ఎన్నో సపర్యలతో రాముని సంతుష్టి పరచి తను సంతుష్టి పొందింది. రాములవారిని తనకు భక్తి గూర్చి ఉపదేశం చేయమంచే, ఆయన అంటారు అమ్మా! నీవే భక్తికి పరాక్షమ్య. నీకేమి ఉపదేశం కావాలమ్మా అని. కాదు ఉపదేశించమంచే రాములవారు నవవిధ భక్తుల గురించి ఉపదేశం చేస్తారు. అవి 1. శ్రవణం, 2. కీర్తనం, 3. స్వరణం, 4. పాదనేవనం, 5. అర్పనం, 6. వందనం, 7. దాస్యం, 8. సఖ్యం, 9. ఆత్మ నివేదనం అని. ఆమె భక్తి నుండే రాములవారు ఈ నవ విధ భక్తులు పేర్కొన్నారు. ఈ ఉపదేశం శబరిమాతకు చేసినా, ఇది ఆ చుట్టుపక్కల రాముని రాక ఎరిగివచ్చిన ప్రజలకోసమే.

ఒక ప్రశ్న ఉదయించింది, శబరి మాత రాములవారిని ప్రశ్నించి ఉండిచ్చుని. రాములవారు రావణ వధనిమిత్తం వచ్చినపుడు శబరిని కలిసారా లేక శబరిమాత భక్తికి వశులై కలవటానికి వచ్చారా అని. రాములవారు అనివుండిచ్చు, నేను 14 సంవత్సరాల అరణ్యవాసం నిన్ను కలవటానికి స్వీకరించాను అని. అనన్య భక్తికిలోంగిపోతాడు భగవంతుడు.

బహిరంగయోగమలైన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారాలు యొగానికి ఆవశ్యకాలు కావచ్చు, కాని అంతరంగంలో భగవానునితో ఏకత్వం సాధించటమే నిజమైన యోగం. ధారణ, ధ్యాన, సమాధులు అంతరంగ యొగాలు.

**అధ్ చిత్తం(మ్) సమాధాతుం(న్), న శక్మోషి మయి స్తిరమ్ |
అభ్యసయోగేన తత్, మామిచాప్సుం(న్) ధనజ్ఞయ ||9||**

మనసును సుస్తిరముగా నాయందే నిల్చుటకు సమర్థుడవు కానిచో అర్థునా! అభ్యసయోగము ద్వారా నన్ను పొందుటకు ప్రయత్నింపుము.

12.9

ధనంజయ! మనసు నాయందే స్తిరముగా నిలపటానికి సమర్థుడను కాను అనిపిస్తే, అభ్యసయోగముద్వారా నన్ను పొందటానికి ప్రయత్నిం చేయి. అని భగవానులు అంటారు. అర్థునుడు తమకు ఇచ్చిన ఖాండవ వనాన్ని ఇంద్రప్రస్తం గా మార్పటానికి కావలసిన ధనం పోగుచేయటానికి చుట్టుపక్కల ఉన్న రాజులందరినీ జయించి, వారి వర్ధనుండి కప్పం వసూలు చేసి తీసుకుని వస్తాడు. ఆ ధనరాళి చూసి అర్థునుని ధనంజయుడని అన్నారు. అభ్యసం అంటే కేవలం చదవటమే కాదు. చదివినదానిని జీవితంలోనికి తీసుకురావటం. గురుదేవులంటారు భగవధీతను చదవండి, చదివించండి, జీవనలోనికి తీసుకురండి అని. నిరంతర అభ్యసం అవసరం. బయటకువెడుతుంటే దేమునికి నమస్కరించి, నమస్కరించటానికి వెడుతున్నట్టు భావించు. నడుస్తుంటే దైవ ప్రదక్షిన చేస్తున్నట్టు భావించు, చేస్తున్న వ్యాపారంలో ఒక గ్రాహకుడువన్నే స్వయంగా భగవానుడు వచ్చాడని భావించు. నిరంతర మానస పూజకూడా అభ్యసమే.

పూజ్య శంకరాచార్యులవారంటారు:

శివోహం !!

**ఆత్మా త్వం గిరిజా మతిః సహచరాః ప్రాణాః శరీరం గృహం
పూజా తే విషయోపభోగరచనా నిద్రా సమాధిస్తిః |
సంచారః పదయోః ప్రదక్షిణవిధిః స్తోత్రాణి సర్వ గిరో
యద్యత్కర్మ కరోమి తత్తదభిలం శంభో తవారాధనమ్ |**

ఈ శంభో! నా ఆత్మాయే నీవు, నాలో బుద్ధిగా పనిచేయున్నది సాక్షాత్కార గిరిజాదేవియే(పార్వతీ దేవి);

నాలోని పంచ ప్రాణములే మీ సహచరులు (గణములు);

నా ఈ శరీరమే మీ గృహము;

ఈ శరీరముద్వారా నేను అనుభవించేడి విషయ భోగములన్నియూ నేనుమీకు ఆచరించుచున్నట్టి పూజయే;

నా నిద్రే సమాధి స్థితి; నా పాదములద్వారా నేను చేస్తున్న సంచారమంతా

మీకు నేను చేస్తున్న ప్రదక్షిణలే; నే పలుకుచున్న మాటలన్నీ మీ స్తోత్రములే;

నేను చేయుచున్నట్టి కర్కాలన్నీ, ఈ శంభో, మీయొక్క ఆరాధనయే!

(మనం చేయు ప్రతి పని లోను సదా శివుని పూజ ఉన్నది అని అర్థం.)

12.10

అభ్యసేషయసమర్తోసి, మత్కర్మపరమో భవా మదర్థమపి కర్మాణి, కుర్యానిధిమహాప్యసి॥10॥

అభ్యసముచేయటకును అశక్తుడవైనచో మత్కరాయణుడవై కర్మలను ఆచరింపుము. ఈ విధముగా నా నిమిత్తమై కర్మలను ఆచరించుటద్వారాకూడ నన్నే పొందెదవు.

12.10

అర్థానా అభ్యసయోగములో కూడా సమర్థునను కానని అనిపిస్తే, నా నిమిత్తమైకర్మల యందు పరాయణుడవై వుండు. కేవలం నా నిమిత్తం చేయు కర్మల ఆచరణపలన నన్ను పొందగలవు. అని భవానుడు అర్థునునికి తెలియచేస్తున్నారు. చేస్తున్నపనిలో పరివర్తన చేయవలసిన పనిలేదు. గృహం శుభ్రంగాపుంచుకుంటూంచే అది దేవుని ఆగమనాభీలాపియై చేస్తున్నట్టు, వంటచేసుకుంటుంచే, దేమునికి భోగం చేయటానికి చేస్తున్నట్టు ఇలా ప్రతి పనిభగవంతునికోసం చేస్తున్నట్టుగా కనుక మనస్సులో తలుస్తున్నట్టైతే, తప్పులు జరగనేజరగవు, శ్రద్ధ పెరుగుతుంది. కోరని ప్రతిఫలం కూడా లభ్యమౌతుంది.

ప్రశ్నాత్మరాలు:

ప్ర. పరమాత్మను నమ్మాలంచే కేవలం జ్యోతిరూపుడైన పరమాత్మనే నమ్మమనీ, భగవంతుడు సర్వ వ్యాపకుడని కొలవ వద్దనీ, ఆత్మను నమ్మమనీ, ఆత్మకూడాసధ్యాణ రూపిగా నమ్మమనీ విన్నాను. ఇది సత్యమేనా?

జ. సత్యమే. కాని మనం ఏ ఫోనంలో వున్నామో నిర్ణయ నిరాకార భక్తి మార్ధంలోపయనించేటందుకు తెలుసుకోవాలి. ఇది చాల క్లిష్టతరమని భగవంతుడు కూడాశలవిచ్చారు. కర్మయోగం ద్వారాగాని, జ్ఞాన యోగం ద్వారాగాని, భక్తి యోగంద్వారాకాని, భగవత్రాప్రాప్తి కలుగించుకోనపచ్చ. కాని ఒకే పద్ధతి అవలంబించాలి. ఒకేసారి రెండు పడవలపై కాళ్ళుంచి ప్రయాణం చేయాలనుకుంచే ఎటూ తెలియకుండామునగటం ఖాయం.

ప్ర. అనేకమంది పుట్టినరోజులనీ, వివాహాలనీ పోటళ్ళలో పార్టీలకని పిలుస్తారు. అక్కడానేకరకాలైన ఆహారాలు, మత్తు పాసీయాలూ వుంటుంటాయి. అలాటి వాటికివెళ్ళమా మానటమా తెలియదు. వెళ్ళుం ఇష్టం వుండదు. ఏమి చేయాలి?

జ. వెళ్ళండి కాని, కాని వాటికి దూరంగా వుండి మీ నియమాల్ని పాటించండి. వారి పైవరిభావన పెంచుకోవద్దు. సర్వ భూత హితే రతాః. గుర్తు పెట్టుకోండి. సరైనసమయంలో వారికి తప్ప చెప్పండి వారు భవిష్యత్తులో మారితే వారికి మంచిది, మీకుమంచి పని జరిగిందనే ఒక ఆనందం లభిస్తాయి. వారితో శత్రుతవ వద్దు. ఏమిచెప్పగలం వారికి జ్ఞానోదయమై వారు గొప్ప వారిగా కూడా మారొచేమో!

ప్ర. చాలా మంది అంటారు గురువులు లేకపోతే మనకు మనగడ సరీగా వుండదని. సమయభావం వల్ల గురు అన్వేషణ ఫలించలేదు. గురువు ఆవశ్యకమా?

జ. గురువులు అనుభవ శాలురు. వారి అనుభవ జ్ఞానం అందరికీ పంచి వారి కార్యంసానుకూల పడేలా చేస్తారు. మనం త్వరగా కోరినది పొందగలం. అందువలనగురువులు అవసరం. కాని నేడు రేపు కమర్చియల్ గురు పరంపర తయారైంది. వారినుండి జాగరూకులుగా వుండాలి. మీకు సరైన సమయం వచ్చినపుడు వారంతవారే మీకు మంచి

గురువులు లభిస్తారు. సమయం రావాలి. త్వరపడేద్దు.

మీకు ఈ ఆర్థ వివరణ చదివి ఆనందం కలిగింది ఆని విశ్వసిస్తున్నాము. దిగువ ఇవ్వబడిన లింక్ ద్వారా దయచేసి మీ అమూల్యమైన మూడు నిమిషముల సమయమును వెచ్చించి మీ అభిప్రాయాలను తెలుపగలరు

<https://vivechan.learngeeta.com/feedback/>

మీరు వివేచన సారాంశము చదివినందుకు ధన్యవాదములు!

మీరు వివేచన సారాంశము చదివినందుకు ధన్యవాదములు! గీతా సేవకులు అయిన మేము అందరమూ ఎంతో శ్రద్ధా భావముతో ఈ వివేచన ద్వారా సరియైన భావాన్ని అర్థవంతంగా మీకు అందించాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. అయినప్పటికీ భావము, భాషా సంబంధిత తప్పులు ఏమైనా ఉంచే క్షమించమని కోరుతున్నాము.

జ్ఞా శ్రీకట్ట

సంగ్రాహకులు: గీతా పరివార్ సృజనాత్మక రచనా విభాగం

ప్రతి గృహములో గీత, ప్రతి చేతిలో గీత!!

రండి, మనమందరం కలిసి ఈ గీతా పరివార్ లక్ష్మీం సాదిధ్వాము. మనప్రియమైన మిత్రులు, సన్నిహితులు మరియు కుటుంబ సభ్యులందరికి గీతా పరివార్ ఆస్తేన్ తరగతులు అనే బహుమతి ఇధ్వాము.

<https://gift.learngeeta.com/>

గీతాపరివార్ ఒక నూతన కార్యక్రమమునకు శ్రీకారముచుట్టినది. ఇప్పుడు మనమందరము ఇంతకుపూర్వము జరిగిన సమస్త వివేచన కార్యక్రమముల యూట్యూబ్ వీడియోలను, పీ.డి.యఫ్. లను క్రింద సూచించిన లింక్ ద్వారా చూడవచ్చును.

<https://vivechan.learngeeta.com/>

**గీత నేరుప్పోండి గీతా ప్రసారము చేయండి గీతలో నిమగ్నులు కండి
॥ ఒం శ్రీ కట్టార్పణమస్త ॥**